

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus II. Utrùm essentia Divina includatur formaliter in conceptu
relationum, & vicissim relationes in conceptu essentiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

cessarium fundamentum realis distinctionis in Divinis.

Respondeo, tamen Filiatio spirationi passivæ non opponatur directè & immediatè, opponi tamen indirectè, & mediatè. Ex eo enim, quòd secunda Persona procedit ut Filius; procedit etiam ut principium amoris habens eandem virtutem spirativam cum Patre; sicque ipsa Filiatio radicaliter est activa spiratio, quæ mediante spirationi passivæ opponitur. Econtrà spiratio activa nec mediatam, nec immediatam, neque directam neque indirectam habet oppositionem cum Paternitate, & Filiatione; idèoque non nisi ratione ratiocinatà ab utraque distinguitur.

8. Eadem distinctio rationis ratiocinatæ intercedit inter relationes & essentialitatem Divinam, exclusâ

semper omni distinctione reali actuali, & admittit solâ distinctione virtuali intrinsicâ ante mentis operationem. Ratio primæ & tertiæ partis est quòd de relationibus & essentialitate prædicentur contradictoria realia, primò intentionalia, quæ præinde in modo concipiendi distinctionem rationis, ex parte rei conceptæ verò radicem veritatis illius distinctivi conceptus requirunt. Ejusmodi porro radix est una & sola distinctio virtualis; non aliqua strictè realis, quippe quæ simpliciter Divinam læderet, nec Trinitatem, sed quæ Trinitatem inferret in DEUM: non etiam formalis ex natura rei, aut distinctio realis in termino, cum illa sit impossibilis; ista verò insufficiens ad salvanda contradictoria, quemadmodum in præcedenti Tractatu ostendimus, quæ hic non repeto.

ARTICULUS II.

Utrum essentia Divina includatur formaliter in conceptu relationum, & vicissim relationes in conceptu essentia?

SUMMARIUM.

1. Status questionis.
2. Ex doctrina S. D. ostenditur essentialitatem formaliter includi in conceptu relationum.
3. Rationes pro eadem assertione.
4. Probatur formalis inclusio relationum in essentia.
5. Refellitur exceptio essentia sub conceptu transcendentali.
6. Includuntur relationes in essentia per modum termini essentialis.
7. Inclusio fit secundum conceptum implicitum.
8. Quo sensu hæc prædicatio, DEVS est Pater, non sit per se formalis.
9. Non sequitur, quidquid essentialiter prædicatur de essentia, posse similiter prædicari de relationibus.
10. Filiatio prædicatur de Divinitate per modum termini inadæquati.
11. Constitutum per modum simplicitatis potest implicitè totum continere, quod est in re constituta.
12. Cur possint concedi tres entitates, non tres essentia?

§. I.

Astruitur inclusio essentia in conceptu relationum.

1. SIlloquamur in sensu physico, haud dubitè tam essentialitatem, & naturam Divinam erit de quidditate relationum; quàm relationes de quidditate naturæ Divinæ; siquidem ad physicam rei quidditatem pertinet, quidquid à parte rei identificatur cum illa. Sed loquimur in sensu metaphysico, in quo illa solum formalitas dicitur esse de quidditate alterius, quæ ab ipsius objectivo conceptu cum fundamento in re perfectè præcindi, & per rationem separari non potest. Quo modo differentia, proprietates, & modi entis includuntur in Ente, suntque de quidditativo, quamvis implicito, conceptu entis.

Econtrà neque gradus genericus animalitatis, neque gradus individualis singularitatis est de quidditate rationalitatis in homine, quia uterque ab objectivo conceptu rationalitatis perfectè præ-

scindi, & animalitas quidem per rationalitatem in compositionem metaphysicam trahi: singularitas verò per modum accidentis Logici & metaphysici essentia sic constitutæ advenire potest. Unde prædicationes istæ, *Animalitas est rationalitas; vel rationalitas est singularitas*, licet in sensu physico & identico veræ sint; in sensu tamen formali & metaphysico sunt falsæ. Quæritur ergo, nam essentia Divina sit essentialiter inclusa in relationibus; & rursum: an relationes essentialiter include sint in essentia? Ubi duæ opinioniones sunt extrema, una negans de utroque, quam tenent Valquez, Ylambertus, Molina; altera de utroque affirmans, quam tenent Suarez l. 4. de Trinit. c. 7. Cajetanus, Joan. à S. Th. Godoyus, Gonet, & communior Thomistarum. Tertia mediam sequitur viam, & dicit, essentialitatem esse de conceptu relationum, non autem vicissim relationes de conceptu essentia. Hanc tenent Zumel, Granad, Arrubal, Martinon.

CONCLUSIO I. *Essentia Divina actu formaliter includitur in conceptu relationum.* Videntur mens expressa S. D. pluribus argumentis. Primò. Secundum doctrinam S. D. in DEO, ex parte rei significatè nihil dicit concretum, quod non etiam dicit abstractum, quamvis in modo significandi sit diversitas, sed concretum DEI actu formaliter includitur in concreto relativo Patris; ergo etiam abstractum Divinitatis, hoc est, Divina essentia & natura actu formaliter includitur in abstracto relationis, minor est S. D. q. 3. 1. a. 3. ad 1. ubi de prædicatis essentialibus dicit: *Illæ includuntur in conceptu propriorum: in intellectu enim Persona Patris intelligitur DEVS.*

Secundò. Juxta eundem S. Doctorem attributa Divina essentialiter prædicantur de proprietatibus seu relationibus: ergo etiam essentia Divina. Consequentia patet ex identitate rationis: antecedens habetur à S. D. 1. ad Annib. dist. 37. q. un. a. 1. ad 4. ubi sic loquitur. *Attributa essentialia possunt significari in abstracto, vel in concreto. Si in abstracto; sic essentialiter prædicantur, & de essentia, & de proprietate in abstracto acceptis. Dicimus enim, quod essentia Divina*

Divina, vel etiam Paternitas est bonitas vel sapientia D. E. I.

Tertio ex eodem S. Doct. hic q. 28. a. 2. sicuti in creata relatione esse in est ipsius esse inhærens & accidentale; ita in relatione increata esse in est ipsius esse substantiale: sed ratio creata suum esse in inhærentiæ accidentalis habet essentialiter, quamvis implicite: ergo etiam ratio increata suum esse in substantiale habet, & includit essentialiter, quamvis implicite tantum.

Quarto. Eadem rationes, quibus in Tract. de Deo uno ostendimus, essentiam Divinam esse de conceptu formali cujuslibet attributi, probant eandem essentiam esse de formali ratione cujuslibet relationis. Nimirum de ratione actus puri & infiniti formaliter est, ut formaliter reperitur in omni linea entis nullam involvente imperfectionem, magis, quam sit de ratione entis, ut invenitur inclusam in suis differentiis, & proprietatibus: sed essentia Divina est formaliter actus purus & infinitus: ergo debet formaliter in omni linea etiam relativa inveniri.

Præterea si daretur in Divinis distinctio exclusivæ & exclusivæ (quæ sequitur ex sententia Adversariorum) daretur in Deo cum fundamento in re conceptus compositionis, vel metaphysicæ ex genere & differentia; vel physicæ ex subjecto & forma: quia ratio compararetur ad essentiam, tanquam forma ab extrinseco superaddita, eoque contrahens ad esse relativum: at consequens est absurdum, ut supponitur ex priori Tractatu: ergo.

§. II.

Abstrahitur inclusio formalis relationum in essentia.

CONCLUSIO II. *Etiā vicissim Divina Relationes includuntur in essentia.* Hanc probant eadem fundamenta & rationes, quibus priorē assertionem firmavimus. Nam primò ex S. D. ad Anabald. primùm vidimus paternitatem essentialiter prædicari de attributis essentialibus: ergo etiam potest essentialiter prædicari de essentia, & consequenter in essentia formaliter includitur.

Secundò. Nisi essentia Divina actu includeret relationes, non esset actus purus formaliter, & infinitus in omni linea. Ac tertio posset concipi, ut informabilis per formam ab extra superadditam.

Quarto. De essentiali conceptu naturæ Divinæ est, communicari ad intra: ergo etiam termini intrinseci & essentialis istius communicationis sunt de essentia Divinæ naturæ.

Neque existimes: prædicta tantum probare de essentia Divina, sub conceptu essentia omnes Divinas perfectiones transcendentis, uti cum Jo. 3. Th. vult Petrus Labat tract. 2. dub. 3. non autem sub conceptu naturæ, ut virtualiter ab attributis distinctæ. Nam primò, supervacaneam & inutilem esse hanc distinctionem essentia à natura ex transcendentalitate illius petitam, patet ex dictis in Tractatu de Deo Uno; præsertim cum inter essentiam & naturam nulla distinctio virtualis admittatur ab Adversariis.

Secundò. Quia hæc distinctio videtur nugatoria: quid enim aliud est inferiora transcendere quam in ipsis actu formaliter includi, uti patet in ente, quod ideo est transcendens, quia formaliter includitur in suis inferioribus. Dicere ergo, essentiam Divinam sub ratione transcendentis formaliter includi in relationibus, est dicere; essentiam Divinam ut formaliter inclusam, includi in inferioribus; quod est nugari & petere principium.

Tertio: quia ratio actus puri, & infiniti formaliter non minus competit naturæ, ut natura est, quam essentia Divinæ; sed ratio formalis inclusionis est infinita actualitas: ergo.

Quarto non minus repugnat naturæ sub conceptu naturæ distinctio exclusivæ & exclusivæ, & compositio physica, vel metaphysica cum suis proprietatibus, quam repugnet Divinæ essentia: ergo non minus includit relationes, ab usque includitur, quam essentia Divina.

Quinto ly *natura*, quod ponitur in definitione Personæ, significat naturam strictè sub ratione naturæ: ergo ut sic includitur in personalitate.

Sextò. Attributa juxta S. D. in abstracto essentialiter prædicantur de relationibus: ergo & radix attributorum, hoc est natura sub conceptu naturæ: ergo & formaliter includitur.

Cæterum duo in præsentī diligenter sunt advertenda. Primum est: Relationes Divinas in essentia non includi per modum prædicati constitutivi, aut quidditativi, sed per modum termini essentialis & inadæquati. Non per modum prædicati constitutivi, quò modò aicitas includitur in essentia; quia relationes non sunt id, quòd primò in Deo intelligitur, sed Divinam essentiam jam constitutam supponunt. Non etiam per modum prædicati quidditativi: hæc enim tam latè patent, quam essentia, suntque omnibus Personis communia. Quidquid enim est essentia Divina, æternum, immensum, infinitum est &c. Non ita ratio, neque enim, quidquid est essentia Divina, paternitas est, cum essentia Divina sit etiam filiatio, quæ realiter à paternitate distinguitur. Includuntur itaque relationes in essentia, seu termini essentialis & inadæquati, in quibus natura Divina petit essentialiter fieri incommunicabilis.

Secundum est. Essentiam seu naturam Divinam, ut inclusam in relationibus, & similiter relationes, ut inclusas in essentia amittere expressionem conceptus expliciti; adeoque naturam inclusam in relatione exprimi per modum relationis; & econtrà relationes inclusas in natura exprimi per modum naturæ: quia videlicet ut sic trahuntur ad aliam lineam, à sua linea virtualiter distinctam.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò auctoritatem S. D. de pot. q. 8. a. 2. ad 6. negantis hanc propositionem esse per se formalem. *DEVS est Pater.* Item D. Augustini 3. de Trinitate c. 6. & Boëtii de Trinit. negantium, *relationes dici de DEO substantialiter, vel essentialiter.*

Respon-

Respondeo, negari à S. D. has propositiones esse *formales* formalitate expressionis, vel constitutionis, quasi relatio se haberet ad modum prædicati quidditatiui; non tamen negat esse formales formalitate inclusionis, aut terminationis essentialis, ut satis apertè colligitur ex eodem S. D. supr. cit. q. 33. a. 3. ad primum.

Negant quoque SS. PP. relationes dici *substantialiter*, hoc est, per modum substantiæ, & prædicati quidditatiui, ut explicat S. Augustinum S. D. hic q. 29. a. 2. ad 1. Negant dici *essentialiter*, in quantum ly *essentiale* in Divinis opponitur *proprio*, seu *notionali*, & tumitur pro prædicato adæquato, absoluto & communi omnibus Personis. Non verò prout ly *essentiale* opponitur *accidentaliter*, & accipitur pro eo, quod intrinsecè pertinet ad quidditatem rei.

9. Objic. secundò. Ex quidditatiua inclusionè relationum in essentia, sequitur hoc magnum absurdum, quòd quiddid prædicatur essentialiter de essentia, possit etiam prædicari de relationibus, & vicissim quod dicitur de relationibus, dici possit de essentia, adeoque verè forent ista propositiones: *Paternitas est communicabilis: Essentia est incommunicabilis; Essentia est producta: Filiatio est improducta, &c.* quod tamen nemo dixerit, nisi qui definitionibus Conciliorum contradixerit.

Respondeo negando sequelas adductarum propositionum, earumque fundamentum distinguo. quiddid prædicatur essentialiter de essentia, prædicatur etiam essentialiter de relationibus, & è converso: si prædicatum essentialiter conveniat pro statu reduplicato conceptus expliciti & distinctionis virtualis, nego. pro statu conceptus impliciti, concedo. Itaque falsæ sunt omnes propositiones adductæ, quia ly *communicabile* & *improductum* non convenit essentia, ut virtualiter distincta à relationibus; & pro statu conceptus expliciti; ac rursus ly *productum* & *incommunicabile* convenit relationi, ut virtualiter distincta ab essentia; neque proinde vel *communicabile* & *improductum* de relationibus, vel *incommunicabile* & *productum* de essentia absolute dici potest.

Dixi absolute. Si enim fiat repetitio & specificatio conceptus impliciti, prædictæ propositiones cum addito verificari possunt. Si videlicet dicas: *Essentia est Filiatio producta & incommunicabilis. Filiatio est essentia improducta & communicabilis.* Tunc enim significabis, hæc prædicata subjecto non ex vi, & pro statu conceptus expliciti (quod simpliciter prolata significant) sed ex vi & pro statu conceptus impliciti convenire.

10. Objic. tertio. Quiddid essentialiter prædicatur de Divinitate, prædicatur essentialiter de singulis Personis; sed Filiatio non prædicatur essen-

tialiter de singulis Personis: ergo nec prædicatur essentialiter de Divinitate.

Respondeo permittè consequentiã, quæ vitatur ex ly *essentialiter* æquivoce accepto, distinguendo majorem. Si prædicatur per modum prædicati quidditatiui & convertibilis, concedo, per modum termini inadæquati & inconvertibilis, nego. Similiter distinguo consequens: non prædicatur essentialiter de Divinitate per modum prædicati adæquati & convertibilis, concedo, per modum termini inadæquati & inconvertibilis, nego consequentiam.

Objic. quartò: Constitutum non potest dicere & formaliter continere illud totum, quod est in re constituta: Divinæ relationes constituentur Personas: ergo non possunt continere formaliter hoc totum, quod continet Persona: sed Persona præter relationem etiam continet & dicit naturam: ergo.

Respondeo. Constitutum per modum compositionis non potest dicere illud totum, quod est in re constituta (quia tunc se habet per modum partis) concedo. constitutum per modum simplicis, nego, vel subdividuo. Non potest dicere totum, quod est in re constituta, explicite, concedo. implicite, nego.

Objic. quinto. Nunquid relationes adveniant essentialiter? quo pacto ergo continentur in illa? Respondeo. Adveniunt quoad conceptum tam explicitum, quam implicitum, ut animalitas advenit rationalitati, nego: tantum quoad conceptum explicitum, concedo.

Dices. Quia entitas Divina essentialiter includitur in relationibus, ideo ad multiplicationem relationum etiam entitas multiplicatur: ergo si etiam essentia Divina essentialiter in hisdem relationibus est inclusa, tot erunt essentia, quot relationes, quod est contra fidem.

Respondeo distinguendo causalem antecedentis, quia essentialiter includitur, ita, ut sit etiam prædicatum commune relationibus, communione prædicationis & rationis, concedo, communione tantum reali, nego, & similiter distinguo causalem consequentis. Si Divina essentia sit inclusa in relationibus, tanquam communis communione rationis & prædicationis concedo, communione tantum reali nego consequentiam. Constat autem Divinam essentiam non esse prædicatum commune communione rationis & prædicationis, quia non præcendit à relativo & absoluto, sicut entitas sed tantum est communis per realem & formalem identitatem. Unde licet in Divinis admitti possint tres entitates, non tamen tres essentia concedi possunt.

ARTICULUS III.

Utrum Divinae relationes dicant perfectionem secundum explicitam rationem relationis?

S U M M A R I A.

1. Status questionis.
2. Relationes secundum esse ad nullam dicunt perfectionem.
3. Perfectio est de absolutis juxta S. D.

4. Si esse ad relationis diceret perfectionem, esset non esset infinita perfectio.
5. Persona essentia inaequalis.